

جنبش دانشجویی مستقل همچنان پرچمدار

مطالبه‌گری‌ست

۲۳ سال پس از ۱۸ تیر ۱۳۷۸

شنبه، ۹ ژوئیه ۲۰۲۲ - 15:04

گروه کار جوانان حزب

چپ ایران (فدائیان

خلق)

حزب چپ ایران (فدائیان خلق)

وقایع معروف به

۱۸ تیر ۷۸،

درست ۲۳ سال

پیش اتفاق افتاد.

مجموعه وقایعی

که جرعه‌ی آن با

انتشار نامه‌ای

محرمانه از سعید

امامی و توقیف

روزنامه‌ی

«سلام» رقم

خورد و با سرکوب اعتراضات دانشجویان به خشونت کشیده شد. در این روز، نیروهای لباس شخصی تحت عنوان «انصار حزب‌الله» با کمک نیروهای انتظامی به کوی دانشگاه تهران حمله کرده، آن را تخریب و دانشجویان را به شدت مورد ضرب و شتم قرار دادند. علاوه بر این دانشجویان در شهرهای اصفهان و تبریز در حمایت از اعتراضات در دانشگاه تهران تجمعات اعتراضی برگزار کردند که با سرکوب خشونت‌آمیز مواجه شد. پس از ۲۳ سال آمار دقیقی از تعداد کشته‌شدگان و بازداشت‌شدگان این وقایع وجود ندارد. از چند تن از دانشجویان حاضر در آن اعتراضات هنوز با عنوان «مفقود» یاد می‌شود و اطلاعی از سرنوشت‌شان در دسترس نیست. آمران و عاملان اصلی این واقعه هیچگاه شناسایی نشدند و تحت پیگرد قرار نگرفتند. ۱۸ تیر نخستین خیزش دانشجویی، پس از انقلاب فرهنگی و دوران سیاه سرکوب در دهه‌ی شصت بود.

تلاش حاکمان جمهوری اسلامی در دهه‌ی شصت برای پاکسازی دانشگاه‌ها تحت عنوان «انقلاب فرهنگی»، و فشار و سرکوب مضاعف در این سال‌ها بر فعالان سیاسی سبب‌ساز دورانی از فطرت و رخوت در دانشگاه شده بود. اما مطالبات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی فزاینده در جامعه در خلاف جهت خواست حاکمان جمهوری اسلامی و تحمیل پذیرش سطح محدودی از اصلاح و تعدیل به حکومت، روزه‌هایی برای اعتراض در دانشگاه‌ها را گشود. در نتیجه‌ی این تحولات جنبش دانشجویی بعد از سال‌ها خاموشی دوباره با سازماندهی و سیمایی جدید، وارد فعالیت سیاسی- اجتماعی در فضای دانشگاه شد. اعتراضات تیرماه ۱۳۷۸ و در تهران و تبریز و اصفهان، هرچند از مهمترین مصادیق حضور و فعالیت این نسل از دانشجویان است، اما تنها اثر آن نیست. اعتراضات تیرماه ۱۳۷۸ علاوه بر این نشانه‌ی شکل گرفتن نسل جدید در تقابل با جمهوری اسلامی است.

مساله‌ی انقلاب فرهنگی به مثابه‌ی یک پروژه‌ی جاری در جمهوری اسلامی و به عنوان عصاره‌ی نگاه جمهوری اسلامی به موضوع سرکوب جنبش دانشجویی که از سال‌های آغازین انقلاب آغاز شده بود، پس از ۱۸ تیر نیز ادامه یافت. اصلاح‌طلبان متشکل در «جبهه‌ی مشارکت» هرچند پیش از این اعتراضات، خود را پشتیبان جنبش دانشجویی معرفی و دانشگاه را یکی از مراکز اعتبار خود می‌دیدند، پس از این اعتراضات با آن‌ها همراهی نکردند. از این حیث 18 تیر را می‌توان یکی از مقاطع با اهمیت در انقطاع جنبش‌های اعتراضی مردم ایران با جریان اصلاحات نیز معرفی کرد.

انقلاب فرهنگی و اسلامی کردن دانشگاه‌ها، در پیوند با مفهوم «خصوصی‌سازی آموزش» را می‌توان به عنوان سه محور اصلی و ثابت برخورد حاکمان جمهوری اسلامی با دانشگاه معرفی کرد. سه محوری که در مقاطع مختلف چهل سال اخیر و به فراخور تحولات اجتماعی شدت و ضعف‌هایی داشته‌اند؛ اما هیچ‌گاه تعطیل نشده‌اند. حتی در دولت بی‌انتخابات ابراهیم رئیسی نیز با وجود همزمانی آغاز به کار دولت و شیوع کرونا -و در نتیجه تعطیلی موقت دانشگاه‌ها-، سیاست برخورد با دانشگاه بر همان پاشنه‌ی قبلی چرخید: صدها نفر اساتید دانشگاه‌ها در این فاصله و در سوء استفاده‌ی دولت و نهادهای امنیتی از تعطیلی‌ها اخراج شدند، فعالان دانشجویی تحت سرکوب نهادهای امنیتی، بازداشت و تهدید قرار گرفتند، فعالیت صنفی دانشجویان به طرق مختلف با مانع مواجه شد و خصوصی‌سازی آموزش از طریق خصوصی کردن فضاهای آموزش و افزایش قیمت شهریه‌های دانشگاهی و خدمات دانشجویی به سرعت و شدت پیگیری شد. علاوه بر این و بر اساس منطق «اسلامی کردن دانشگاه‌ها»، جمهوری اسلامی با شکست پروژه‌هایی نظیر «بسیج دانشجویی» و «جامعه‌ی اسلامی»، تلاش می‌کند آشکال

جدیدی از تشکلهای حکومتی دانشجویی را بسازد که با وجود پیگیری کار-ویژه‌ی سرکوب، نقش‌های انتقادی نیز ایفا می‌کنند.

در عین حال جریان صنفی دانشجویی، برآمده از اعتراضات دانشجویی میانه‌ی دهه‌ی نود و به مثابه‌ی یک متحد با اهمیت جنبش‌های صنفی و مطالباتی دیگر نظیر جنبش معلمان و جنبش کارگری، و نیرویی مستقل و اکیداً دانشجویی توانسته است ظرفیت اعتراضی قابل ملاحظه‌ای را در دانشگاه‌ها ایجاد کند. ظرفیتی که علی‌رغم سرکوب مداوم، فارغ‌التحصیلی نسلی از دانشجویان فعال در سه سال اخیر، و ایجاد محدودیت‌ها در دانشگاه‌ها در مقابل فعالیت این جریان، هنوز به سبب ساختار ایجادشده‌ی متشکل میان ده‌ها دانشگاه کشور، هنوز نیرویی با اهمیت در پیشبرد مبارزات صنفی دانشجویان و شکل‌دادن به جنبش دانشجویی است.

گروه کار جوانان حزب چپ ایران (فدائیان خلق)، ضمن گرامی‌داشت یاد و خاطره‌ی جانبازان اعتراضات تیرماه ۱۳۷۸، خود را حامی و همراه جنبش مستقل دانشجویی ایران می‌داند و بر این باور است که بازگشت دانشجویان به دانشگاه‌ها پس از سه سال، سرآغاز فصل نوینی از مبارزات دانشجویی خواهد بود. از دید ما، استقلال جنبش دانشجویی، و اتکای اکید آن به بدنه‌ی دانشجویی، نکته‌ی با اهمیتی‌ست که نقش آن در اعتلای اعتراضات دانشجویی در مقاطع مختلف روشن و قابل ملاحظه است. توفیق جریان صنفی دانشجویی در همراه کردن فعالان صنفی ده‌ها دانشگاه کشور، و موفقیت آن در مبارزه علیه طرح استثمار بی‌گارورزی، از مصادیق درخشان اهمیت اتکای صرف به نیروی دانشجویان است.

علاوه بر این با وجود تلاش‌های جمهوری اسلامی برای ایجاد تشکلهای دانشجویی ساختگی، و صرف هزینه‌های قابل توجه در این پروژه‌های امنیتی، فضای دانشگاه به شکل قابل توجهی در سمت و سوی مقابل خواست و اراده‌ی جمهوری اسلامی‌ست. عموم دانشجویان، دست کم در مسائل مربوط به آزادی‌های اجتماعی و شیوه‌ی زندگی، حتی با حیات روزمره‌ی خود در حال مبارزه با خواست جمهوری اسلامی‌اند. از این رو تیغ سرکوب، حتی در برنده‌ترین شمایل خود نیز قادر به کنترل دانشگاه نخواهد بود.

در چنین فضایی جنبش دانشجویی با جلب همراهی وسیع بدنه‌ی دانشجویی و طرح مطالبات فراگیر در فضای دانشگاه خواهد توانست منشاء تحولات جریان‌ساز باشد.

گروه کار جوانان حزب چپ ایران (فدائیان خلق)

۱۸ تیر ۱۴۰۱